

HOTĂRÂREA CURȚII  
28 aprilie 1998\*

**Metronome Musik GmbH**  
**împotriva**  
**Music Point Hokamp GmbH**

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Landgericht Köln)

„Drepturi de autor și drepturi conexe – Dreptul de închiriere și de împrumut – Validitatea Directivei 92/100/CEE”

**Cauza C-200/96**

În cauza C-200/96,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, de către Landgericht Köln (Germania), pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

**Metronome Musik GmbH**

și

**Music Point Hokamp GmbH,**

a unei hotărâri preliminare privind validitatea articolului 1 alineatul (1) din Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 346, p. 61, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 120),

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet și R. Schintgen, președinți de cameră, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (raportor), G. Hirsch, P. Jann și L. Sevón, judecători,

avocat general: domnul G. Tesauo,

grefier: doamna D. Louterman-Hubeau, administrator principal,

---

\* Limba de procedură: germana.

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

- pentru Metronome Musik GmbH, de către Hartwig Ahlberg, Rechtsanwalt, Hamburg,
- pentru Music Point Hokamp GmbH, de către Martin Matzat, Rechtsanwalt, avocat în Münster,
- pentru guvernul german, de domnul Alfred Dittrich, Regierungsdirektor în cadrul Ministerului Federal al Justiției, asistat de doamna Sabine Maass, Regierungsrätin în cadrul Ministerului Federal al Economiei, în calitate de agenți,
- pentru guvernul francez, de doamna Catherine de Salins, subdirector în Direcția juridică din Ministerul Afacerilor Externe, și de domnul Philippe Martinet, secretar pentru Afaceri Externe în aceeași direcție, în calitate de agenți,
- pentru guvernul italian, de domnul profesor Umberto Leanza, șef al Serviciului de contencios diplomatic din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent, asistat de domnul Pier Giorgio Ferri, Avvocato dello Stato,
- pentru Guvernul Regatului Unit, de doamna Lindsey Nicoll, de la Treasury Solicitor's Department, în calitate de agent, asistată de doamna Eleanor Sharpston, Barrister,
- pentru Consiliul Uniunii Europene, de domnii Bjarne Hoff-Nielsen, consilier juridic, și Stephan Marquardt, membru al Serviciului Juridic, în calitate de agenți,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii Jürgen Grunwald, consilier juridic, și Berend Jan Drijber, membru al Serviciului Juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Metronome Musik GmbH, ale Music Point Hokamp GmbH, ale guvernului german, ale guvernului italian, ale Consiliului și ale Comisiei în ședința din 21 octombrie 1997,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 22 ianuarie 1998,

pronunță prezenta

**Hotărâre**

1 Prin Ordonanța din 18 aprilie 1996, primită de Curte la 13 iunie, Landgericht Köln a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, o întrebare preliminară cu privire la validitatea articolului 1 alineatul (1) din Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 346, p. 61, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 120, denumită în continuare „Directiva”).

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între Metronome Musik GmbH (denumită în continuare „Metronome”), care produce înregistrări sonore și, în special, compact-discuri, și Music Point Hokamp GmbH (denumită în continuare „Hokamp”), a cărei afacere include închirierea de compact-discuri.

3 Articolul 1 alineatul (1) din directivă impune statelor membre obligația de a prevedea dreptul de a autoriza sau de a interzice închirierea și împrumutul operelor originale și al copiilor protejate prin dreptul de autor, precum și al altor obiecte. În temeiul alineatului (4) din același articol, drepturile astfel prevăzute nu se epuizează prin vânzare sau orice alt act de difuzare. În cele din urmă, articolul 2 alineatul (1) precizează că dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice închirierea și împrumutul aparține autorului, în ceea ce privește originalul și copiile operei sale, artistului interpret sau executant, în ceea ce privește fixările execuției sale, producătorului de fonograme, în ceea ce privește fonogramele sale și producătorului primei fixări a unui film, în ceea ce privește originalul și copiile filmului său.

4 Rezultă din articolul 9 din directivă că, fără a aduce atingere dispozițiilor specifice referitoare la dreptul de închiriere și de împrumut și, în special, dispozițiilor articolului 1 alineatul (4), dreptul de distribuție, care este un drept exclusiv de punere la dispoziția publicului, prin vânzare sau altfel, a unuia din obiectele vizate, nu se epuizează decât o dată cu prima vânzare în Comunitate a acestui obiect de către titularul dreptului sau cu consimțământul acestuia.

5 În cele din urmă, articolul 13, care se referă la aplicabilitatea directivei în timp, permite, la alineatul (3), statelor membre să prevadă că titularii de drepturi sunt prezumați a fi autorizat închirierea unui obiect pus la dispoziția unor terți sau dobândit înainte de 1 iulie 1994, dată limită prevăzută pentru punerea în aplicare a directivei.

6 În Germania, obligațiile rezultate din directiva respectivă au fost puse în aplicare prin Legea din 23 iunie 1995 (BGBl. I, p. 842), care a modificat Urheberrechtsgesetz din 9 septembrie 1965 (Legea dreptului de autor, BGBl. I, p. 1273, denumită în continuare „UrhG”). În special, această lege a eliminat închirierea „difuzărilor ulterioare” care sunt legale în cazul în care originalul operei sau copiile sale au fost puse în circulație cu acordul titularului dreptului de difuzare.

7 În temeiul noilor dispoziții ale UrhG, Metronome, care a produs compact-discul „Planet Punk”, înregistrat de grupul „Die Ärzte” și editat la 15 septembrie 1995, a introdus o cerere de

ordonanță președințială la Landgericht Köln împotriva Hokamp, în vederea obținerii, pentru acesta din urmă, a unei interdicții de închiriere a compact-discului în cauză.

8 În 4 decembrie 1995, instanța sesizată a emis o ordonanță provizorie interzicând pârâtei să ofere compact-discul spre împrumut sau să îl închirieze în Germania.

9 Totuși Hokamp a contestat această interdicție, susținând că dispozițiile din directivă, menționate anterior, și cele din UrhG care o pun în aplicare erau contrare drepturilor fundamentale garantate de dreptul comunitar și de dreptul constituțional și, în special, dreptului libertății de exercitare a unei activități profesionale.

10 După examinarea contestației, Landgericht Köln a avut îndoieli cu privire la validitatea instituirii unui drept de închiriere exclusiv, care ar avea ca efect în special să aducă atingere exercitării libere a unei activități profesionale până în acel moment. În consecință, instanța națională a hotărât să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Introducerea unui drept de închiriere exclusiv, care contravine principiului de epuizare a drepturilor de distribuție, prin articolul 1 alineatul (1) din Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale, este compatibilă cu dreptul comunitar și, în special, cu drepturile fundamentale comunitare?” »

11 Metronome, guvernele german, francez, italian și Guvernul Regatului Unit, precum și Consiliul și Comisia, consideră că directiva este validă. Aceștia susțin, în esență, că dreptul de închiriere exclusiv, care este, de altfel, prevăzut de convențiile internaționale la care Comunitatea și statele membre sunt părți, răspund unor obiective de interes general în materie de proprietate intelectuală și nu aduc atingere substanței dreptului exercitării libere a unei activități profesionale.

12 Hokamp susține, dimpotrivă, că introducerea unui astfel de drept de către directivă trebuie să fie considerat nul, deoarece acesta încalcă drepturile fundamentale ale societăților care exercită o activitate de închiriere, inclusiv dreptul exercitării libere a unei activități profesionale, și pentru că acesta denaturează concurența în statele membre unde această activitate este exercitată independent de producătorii de fonograme.

13 Mai întâi trebuie observat, astfel cum rezultă din motivele ordonanței de trimitere și din textul în sine al întrebării adresate de instanța națională, că aceasta pune în discuție încălcarea, prin instituirea unui drept de închiriere exclusiv, a principiului epuizării drepturilor de distribuție, în cazul punerii în vânzare, de către titularul dreptului sau având consimțământul acestuia, al operelor protejate de drepturile de autor.

14 Acest principiu rezultă din jurisprudența constantă a Curții, conform căreia, deși articolul 36 din Tratatul CE permite derogări de la libera circulație a mărfurilor în temeiul drepturilor

recunoscute de legislațiile naționale din domeniul protecției proprietății industriale și comerciale, astfel de derogări nu sunt admise decât în măsura în care sunt justificate de protejarea drepturilor ce constituie obiectul specific al acestei proprietăți. Or, dreptul exclusiv garantat de legislația unui stat membru în materie de proprietate industrială și comercială a încetat să mai aibă efecte atunci când un produs a fost comercializat legal, pe piața unui alt stat membru, de însuși titularul dreptului sau având consimțământul acestuia (a se vedea, în special, Hotărârile din 20 ianuarie 1981, Musik-Vertrieb Membran și K-tel International, cauzele conexe 55/80 și 57/80, Rec., p. 147, punctele 10 și 15, și Hotărârea din 22 ianuarie 1981, Dansk Supermarked, cauza 58/80, Rec., p. 181, punctul 11).

15 Cu toate acestea, după cum a reamintit Curtea în Hotărârea din 17 mai 1988, Warner Brothers și Metronome Video (cauza 158/86, Rec., p. 2605), operele literare și artistice pot face obiectul unei exploatare comerciale sub alte forme decât vânzarea unor înregistrări astfel obținute. Acest lucru este valabil, de exemplu, în situația închirierii de videocasete, care vizează un public distinct de cel al vânzărilor și care constituie o importantă sursă potențială de venituri pentru autorii de film.

16 În această privință, Curtea a observat că, prin autorizarea perceperii unor drepturi de autor numai din vânzările către persoanele de drept privat și către societățile care închiriază videocasete, nu li se poate garanta autorilor de filme o remunerație care să fie în raport cu numărul de închirieri realizate efectiv și care să le asigure acestor autori o parte satisfăcătoare din piața de închirieri. Dispozițiile legale care au asigurat o protecție specifică dreptului de închiriere a videocasetelor sunt, prin urmare, justificate din motive de protejare a proprietății industriale și comerciale, în sensul articolului 36 din tratat (Hotărârea Warner Brothers și Metronome Video, citată anterior, punctele 15 și 16).

17 În aceeași hotărâre, Curtea a respins, de asemenea, argumentul conform căruia producătorul unui film care a pus în vânzare videocasetă filmului respectiv într-un stat membru în care legislația nu îi recunoaște niciun drept exclusiv al închirierii trebuie să accepte consecințele alegerii sale și epuizarea dreptului său de a se opune închirierii acestei videocasete în oricare alt stat membru. Într-adevăr, în cazul în care o legislație națională le conferă autorilor un drept specific de închiriere a videocasetelor, acest drept ar deveni inaplicabil dacă titularul acestuia nu ar fi în măsură să autorizeze închirierile (punctele 17 și 18).

18 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 14 din concluziile sale, punerea în circulație a unei înregistrări sonore nu poate așadar, prin definiție, să facă legale alte acte de exploatare a operei protejate, precum închirierea, care au o altă natură decât vânzarea sau orice alt act legal de distribuție. Ca și dreptul de reprezentare prin intermediul execuției publice a unei opere (a se vedea, în această privință, Hotărârea din 13 iulie 1989, Tournier, cauza 395/87, Rec., p. 2521, punctele 12 și 13), dreptul de închiriere rămâne una din prerogativele autorului și ale producătorului, indiferent de vânzarea suportului material al operei.

19 Astfel distincția care rezultă din directivă între efectele dreptului specific de închiriere și de împrumut, astfel cum este prevăzut la articolul 1, și cele ale dreptului de distribuție, reglementat de articolul 9 și definit ca fiind un drept exclusiv de punere la dispoziția

publicului, în principal prin vânzare, a unuia din obiectele vizate, este justificată. În timp ce primul nu se epuizează prin vânzare sau orice alt act de difuzare a acestui obiect, al doilea poate fi epuizat doar în caz de primă vânzare în Comunitate de către titularul dreptului sau având consimțământul acestuia.

20 Instituirea, de către legislația comunitară, a unui drept de închiriere exclusiv nu poate constitui, prin urmare, o încălcare a principiului de epuizare a dreptului de distribuție, ale căror scop și domeniu de aplicare sunt diferite.

21 În continuare, este necesar să se amintească faptul că, în conformitate cu jurisprudența constantă, libera exercitare a unei activități profesionale face parte, ca și dreptul de proprietate, din principiile generale ale dreptului comunitar. Totuși, aceste principii nu sunt prerogative absolute, ci trebuie să fie luate în considerare în raport cu funcția lor socială. Prin urmare, exercitarea dreptului de proprietate și libera exercitare a activităților profesionale pot fi restricționate cu condiția ca aceste restricții să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite de Comunitatea Europeană și să nu constituie, în raport cu scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă, care ar aduce atingere substanței înseși a drepturilor astfel garantate (a se vedea, în special, Hotărârea din 17 octombrie 1995, *Fishermen's Organisations* și alții, C-44/94, Rec., p. I-3115, punctul 55).

22 Directiva are ca obiect instituirea unei protecții juridice armonizate în Comunitate în ceea ce privește dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale. Conform primelor trei considerente, această armonizare are drept scop eliminarea diferențelor dintre legislațiile naționale care sunt de natură să creeze bariere în calea comerțului, să denatureze concurența și să împiedice realizarea și buna funcționare a pieței interne. Astfel cum rezultă mai precis din al patrulea, al cincilea și al șaptelea considerent din directivă, dreptul de închiriere, care, dată fiind amenințarea din ce în ce mai gravă pe care o constituie pirateria, are o importanță sporită pentru dezvoltarea economică și culturală a Comunității, trebuie în special să garanteze posibilitatea de a asigura un venit adecvat autorilor, artiștilor interpreți sau executanți și de a amortiza investițiile extrem de ridicate și riscante, necesare în special pentru producția de fonograme și filme.

23 Astfel de obiective sunt, în fapt, conforme cu obiectivele de interes general urmărite de Comunitate. În acest sens, trebuie reamintit, în special, că protejarea proprietății literare și artistice, care face parte din proprietatea industrială și comercială în sensul articolului 36 din tratat, constituie unul din motivele de interes general care pot justifica restricțiile în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor (a se vedea Hotărârea *Warner Brothers* și *Metronome Video*, citată anterior, punctul 11). De asemenea, este necesar să se sublinieze că dezvoltarea culturală a Comunității face parte din obiectivele care au fost consacrate de articolul 128 din Tratatul CE, astfel cum a fost modificat prin Tratatul privind Uniunea Europeană, care urmărește, în special, să încurajeze creația artistică și literară.

24 În special, în ceea ce privește includerea producătorilor de fonograme printre beneficiarii dreptului exclusiv de închiriere, contestată de pârâta în acțiunea principală, aceasta este justificată de protecția investițiilor extrem de ridicate și riscante necesare în special pentru producția de fonograme și care sunt indispensabile pentru autori în îndeplinirea activității de

creație a unor opere noi. Astfel cum a explicat avocatul general la punctul 26 din concluziile sale, atribuirea unui drept exclusiv producătorilor constituie în mod cert forma de protecție cea mai eficace, ținând seama în special de evoluția noilor tehnologii și de amenințarea din ce în ce mai gravă pe care o reprezintă pirateria, favorizată de extrema ușurință de reproducere a înregistrărilor sonore. În cazul absenței unui asemenea drept, remunerația celor care investesc în realizarea acestor produse riscă să nu mai fie asigurată într-o manieră adecvată, având repercusiuni inevitabile în ceea ce privește crearea de noi opere.

25 În plus, astfel cum s-a subliniat de către majoritatea părților în cauză, obligația de a institui, în favoarea producătorilor de fonograme și a tuturor deținătorilor de drepturi asupra fonogramelor, un drept exclusiv de a autoriza sau de a interzice închirierea comercială a acestor produse este conformă cu prevederile coroborate ale articolelor 11 și 14 din Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală, („TRIPS”), anexat la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului, semnat la Marrakech la 15 aprilie 1994 și aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3).

26 Astfel, principiul general al exercitării libere a unei activități profesionale nu poate fi interpretat independent de principiile generale referitoare la protecția drepturilor proprietății intelectuale și a obligațiilor internaționale asumate în acest domeniu de Comunitate și de statele membre. Din moment ce se pare că obiectivele urmărite nu ar fi putut să fie atinse prin măsuri care ofereau o protecție mai mare libertății antreprenoriale a persoanelor de drept privat sau a întreprinderilor specializate în închirierea comercială de fonograme, consecințele introducerii unui drept de închiriere exclusiv nu pot fi considerate ca disproporționate și intolerabile.

27 În această privință, trebuie observat, în plus, că, independent de măsurile tranzitorii menționate la articolul 13 din directivă, aceasta nu conduce la eliminarea oricărei posibilități de închiriere. Într-adevăr, societățile profesioniste care închiriază pot să negocieze cu titularii drepturilor pentru a obține, pe baza unor condiții acceptate de cele două părți, autorizația de închiriere a obiectelor în litigiu sau o licență contractuală.

28 În ceea ce privește denaturarea concurenței invocată de pârâta în acțiunea principală, din cauza unor interdicții globale de închiriere care au fost impuse de anumite grupuri de producători de fonograme, este suficient să se observe că, presupunând că ar fi dovedită, această denaturare nu este consecința directă a dispozițiilor în litigiu, care nu au neapărat ca obiect sau ca efect încurajarea părților interesate de a interzice în mod sistematic închirierea produselor lor cu singurul scop de eliminare a concurenților de pe piața de închirieri.

29 Prin urmare, este necesar să se răspundă instanței de trimitere că examinarea întrebării preliminare nu a dezvăluit niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 1 alineatul (1) din directivă.

## Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Cheltuielile efectuate de către guvernele german, francez, italian și de către Guvernul Regatului Unit, precum și de Consiliul Uniunii Europene și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța națională, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Landgericht Köln, prin Ordonanța din 18 aprilie 1996, declară:

**Examinarea întrebării preliminare nu a dezvăluit niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 1 alineatul (1) din Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale.**

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Ragnemalm	
Wathelet	Schintgen	Mancini	
Moitinho de Almeida	Kapteyn	Edward	
Puissochet	Hirsch	Jann	Sevón

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 28 aprilie 1998.

Grefier  
R. Grass

Președinte  
G. C. Rodríguez Iglesias